

Ekspertės patarimai norintiems pakviesti globos namuose gyvenantį vaiką laikinai svečiuotis pas save

Nuolatiniai trumpalaikiai suplanuoti susitikimai savaitgaliais, per šventes ar atostogas, globos įstaigoje augančiam vaikui yra neįkainojami. Tai vadinama laikinu vaiko svečiavimusi. Vaiko teisių gynėjai sako, kad per artimą ryšį atsiveria naujos vaiko psichikos ir raidos galimybės, išsiskiria laimės hormonai. Tokia draugystė jauną žmogų išmoko pasitikėti kitais ir pačiu savimi, gydo nutrūkusią ryšių su tėvais ir artimaisiais žaizdas.

„Neretai baiminamasi, kad trumpalaikiai susitikimai vaikui sukels nepagrįstų lūkesčių, bet taip nėra. Bendrystei atsakingai paruošiamos abi pusės, tarp jų sudaroma tarsi savotiška sutartis ir vietos neaiškumams nepaliekama. Žmogus, kuris pakvies į savo namus, pakvies santykiui ir gali tapti pačiu svarbiausiu vaiku“, - sako Ilma Skuodienė, Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos vadovė.

Šiuo metu šalies globos įstaigose auga 1600 vaikų ir jaunuolių. Tarnybos Globos centrų įveiklinimo projekto vadovė Rugilė Ladauskienė atskleidžia, ką reikia žinoti, norint priimti jaunąjį svečią į savo namus. O globos namuose užaugęs, dabar dvidešimtmetis Liudas, dalijasi prisiminimais apie savo savaitgalio išvykas į Kauną.

Į svečius veždavosi saksofoną, jautėsi ypatingu

Liudas gyvenimą sieja su muziko profesija. Nors šiuo metu dirba, studijų planų neatsisakė. Nuo vaikystės jis grojo saksofonu, muzikuoti pradėjo būdamas vos septynerių.

Liudas pasakoja, kad gražią jo vaikystę pakeitė skaudi nelaimė - avarijoje žuvo tėveliai, o artimųjų, galinčių pasirūpinti tada vienuolikmečiu, neatsirado. Iki pilnametystės augti jam teko globos namuose netoli Kauno. Jaunas vyras atviras: blogai nebuvo, jautėsi mylimas auklėtojų, gerai mokėsi ir dar grojo gimnazijos renginiuose, todėl buvo mėgstamas pedagogų ir bendraklasių.

Pažintis su paauglių grupei mokymus vedusia socialine darbuotoja, Liudo gyvenimą keitė dar kartą. Su grupelės vadove jis iš karto rado bendrą kalbą, vėliau pradėjo pas ją svečiuotis savaitgaliais, per šventes ir bendrauja iki šiol.

„Iš pradžių tą draugystę priėmiau labiau kaip pramogą. Labai laukdavau išvykos į Kauną ir nors viešėdamas ten negrojau, kartu tempdavausi instrumentą, buvau įsitikinęs, kad šauniau atrodau. Dažnai keliavau vienas, auklėtoja palydėdavo iki autobuso, o globėja stotyje sutikdavo. Pamenu, mėgau įsivaizduoti, kad visi keleiviai į mane žiūri, net pavydi, nes žino,

Kaip pakviesti svečiuotis globos namuose augantį vaiką

jog manęs laukia Kaune namuose paruošta staigmena. Tikrąją šio ryšio vertę supratau tik palikęs globos namus. Dabar aš turiu žmogų, į kurį galiu remtis besąlygiškai. Gyvenimas būtų kitoks, jeigu nepažinočiau šios moters, nebūtų šeimos švenčių kartu ar visada man atvirų jos namų durų“, - asmenine patirtimi dalijasi Liudas.

Priimdami svečiuotis, užmezgame saugų ryšį

Globos ir įvaikinimo ekspertė Rugilė Ladauskienė atkreipia dėmesį, kad pakviesti laikinai svečiuotis galima ne jaunesnį nei septynerių metų amžiaus vaiką. 1200 globos namuose dabar augančių vaikų yra vyresni nei dvylikos, tai, greičiausiai, jūsų svečias galėtų būti ūgtelėjęs vaikas arba jaunuolis. Vyresniems vaikams kaip ir mažiesiems, itin svarbus artimas žmogaus ryšys, jis ne tik padeda išgyventi emociškai sudėtingą laikotarpį iki pilnametystės, bet dažnai tęsiasi ir uždarius globos įstaigos duris.

„Per ryšį su kitais tampame tokiais žmonėmis, kokie esame, nes atspindime juos kaip veidrodžiai. Ir tai, ką iš globos namų atvykęs pas asmenį ar į šeimą vaikas gauna, išlieka jo gyvenimo dalimi - bendrystė suformuoja emocinį ryšį, atskleidžia realų socialinį gyvenimą“, - kalba R. Ladauskienė.

Globos namų atstovas pakvietusiam draugystei asmeniui pateikia informaciją apie vaiko ar jaunuolio poreikius, ipročius, mitybą, režimą, taip pat ir neliečiamas temas ar bet kokius kitus vidinį skausmą keliančius dalykus. O asmuo arba šeima į šią veiklą gali įsitraukti tik priėmusi labai aiškų atsakingą sprendimą dėl bendravimo formos - svečiavimosi ir, žinodami, kad šiai dienai dar nėra pasirengęs/usi arba iš viso neturi ketinimų dėl globos.

„Jeigu jūs tikite, kad svarbiausia gyvenime yra žmogaus ryšys su žmogumi ar žmogaus pagalba žmogui, tačiau nesate apsisprendę dėl nuolatinės vaiko globos arba šiuo metu aplinkybės jums neleidžia žengti tokio žingsnio, laikinasis svečiavimasis, suaugusio ir vaiko, jaunuolio draugystė yra nuostabi forma įgyvendinti savo misiją“, - teigia R. Ladauskienė.

Ekspertė paaiškina, kad svečiavimasis yra kaip savanorystė: „Kartu dėliojame kontraktą, pavyzdžiui: mes susitikime kartą per mėnesį metus laiko, mano gyvenimo vieta po metų gali pasikeisti, todėl galiu dabar pažadėti, kad ateinu į tavo gyvenimą metams. Susitikimų dažnumą ir numatomą draugystės trukmę įvardyti būtina. Sutariame, ką mes kartu veiksime: pasiimsiu tave namo ar pasiimsiu į gamtą, bendrausime tik gyvai ar ir per ryšio priemones. Išsiaiškiname, kad mūsų tikslas yra draugystė ir pasitariame, kaip leisime laiką: kokie mano pomėgiai, ko galiu išmokyti, kas tave domina. Suaugusiojo užduotis yra kuo aiškiau prisistatyti vaikui. Jam reikia aiškumo ir plano, tik taip vaikas jausis saugus“.

Kaip pakviesti svečiuotis globos namuose augantį vaiką

Globos ekspertė sako, kad ryšio mezgimas yra buvimas su vaiku: „Tai – individualus laikas, bendras laikas su artimaisiais, pokalbiai, žaidimai, diskusijos, atsakomybės, ribos, pagarba, pagalba. Todėl labai svarbu, jog suaugęs asmuo, jaunas ar vyresnis, vienas, pora ar šeima įsivertintų galimybes skirti savo laiką vaikui. Laikinas svečiavimasis nėra vienkartinė pramoga išpūdžių parke“.

Pagrindinė taisyklė: laikytis susitarimų

Taisyklė laikytis susitarimų yra viena pagrindinių auginant vaikus ir mezgant santykį per svečiavimąsi: jokia būdu negalima žadėti, ko ištesėti negalėsite. Jeigu jaunąjį svečių pakvietėte į savo namus ir sutarėte susitikti kartą per mėnesį bei šventes, tą ir turite padaryti.

„Jeigu ryšys nutrūks ir nepaaiškinsite kodėl, galite sukelti vaikui emocinę traumą. Vaikas gali kaltę prisiimti sau, manyti, kad neatitiko jūsų lūkesčių ar buvo blogas ir dėl to jį metėte. Vaikai linkę kaltinti save. Netekusieji tėvų globos yra patyrę daugybines emocines traumas. Žmonėms yra nelengva atsisveikinti, tačiau jeigu turėsite susitarimą, atsisveikinsite iš lėto, fiziškai nebesusitikdami atsiųsime žinutę ar laišką, atsisveikinimas bus daug lengvesnis emociškai“, – akcentuoja R. Ladauskienė.

Ekspertė sako, kad globos ir įvaikinimo tema globos namuose labai atvira, net mažiausieji žino, kokio amžiaus gali būti įvaikinti ir pageidaujami globėjų. Dirbantiems su vaikais tenka nugirsti tarpusavio pokalbius, kai pasiekusiam tam tikrą amžiaus tarpsnį, draugai paaiškina, kad „tu jau per didelis, tavęs niekas nebeims“. Anot R. Ladauskienės, kiekviename asmenyje neretai jie mato galimą globėją, draugą: „Šito nežinodami, mes rizikuojame vaiką sutrikdyti neatsargiu žodžiu ar neapgalvotu poelgiu. Net jeigu nepasakys garsiai, bet tikrai išgyvens“.

Svečiavimasis kartais perauga į globą

R.Ladauskienė patvirtina, kad atveju, kai draugystė perauga į tvirtą ilgalaikį ryšį, pasitaiko, bet jie nėra dažni ir nėra savaime svečiavimosi tikslas.

„Gali būti taip, kad ryšys užsimezgė ir jūsų gyvenime atsiras vietos dar vienam žmogui. Jeigu santykis užaugo – puiku. Čia labai natūralus procesas. Ir tikrai yra tokių atveju, kai užsimezgęs ryšys motyvuoja žmogų kardinaliai keisti savo gyvenimo planus, būdą, stilių, būstą vien tik dėl to, kad galėtų pakviesti tą jauną žmogų į savo namus“, – kalba R. Ladauskienė.

Pašnekovė teigia, kad puikiais globėjais tampa ir brandūs jauni žmonės, kurių pažinties

Kaip pakviesti svečiuotis globos namuose augantį vaiką

pradžią su globos įstaigoje gyvenančiu vaiku prasidėjo nuo savanorystės, dalijantis laisvalaikiu, pomėgiais. Rugilė prisimena neseną atvejį, kai globos namuose savanoriavęs 26 metų vilnietis atrado kelią į gana didelių emocinių sunkumų turinčio penkiolikmečio širdį. Paaugliui buvo ypač sunku prisitaikyti globos namuose, tad jam reikėjo nuolatinės pagalbos, per kurią buvo atkurtas jo saugumas, pasitikėjimas. Užmegztas santykis su nedaug vyresniu savanoriu, baigėsi sėkminga globa – globėjas užaugino jaunuolį kaip vyresnį brolių“.

Žingsniai, jeigu norite pakviesti vaiką laikinai svečiuotis:

- Teritoriniam vaiko teisių apsaugos skyriui pateikiate šiuos dokumentus: nustatytos formos rašytinį prašymą; sveikatos pažymėjimo kopiją (forma Nr. 046/a) ir kartu gyvenančių asmenų, vyresnių nei 16 metų amžiaus, raštiškus sutikimus dėl vaiko laikinojo svečiavimosi.
- Mokymai pagal Bendrąją globėjų (rūpintojų) ir tėvių mokymo ir konsultavimo (GIMK) programą neprivalomi, tačiau bus atliekamas tinkamumo priimti vaiką laikinai svečiuotis patikrinimas.
- Patikrinimas atliekamas ne ilgiau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo prašymo teritoriniam vaiko teisių apsaugos skyriui pateikimo.
- Svarbu žinoti, kad išsiaiškinama, ar nesate priskirtinas asmenims, pas kuriuos draudžiama išleisti laikinai svečiuotis vaiką, ar nebuvote teistas.
- Priimti vaiką laikinai svečiuotis reikalingos tinkamos buities ir gyvenimo sąlygos t. y. vaikui turi būti atskira lova, privati erdvė ir gyvenimo sąlygos, kurios leistų užtikrinti bazinius vaiko poreikius ir saugumą.
- Jūsų pajamoms konkretūs reikalavimai nekeliami.
- Teritorinis vaiko teisių apsaugos skyrius, gavęs teigiamą išvadą dėl tinkamumo priimti vaiką laikinai svečiuotis, pateiks vaikų socialinės globos įstaigų sąrašą, taip pat galite kreiptis ir dėl galimybės svečiuotis konkrečiam vaikui.

